

การพัฒนาความตระหนักของเด็กและเยาวชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยด้วยการเรียนรู้
ตามแนวคิด STSE Approach ตำบลคลองวาฬ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Developing childrens' awareness in solid waste management through STSE approach
Klongwan sub district Prachuapkhirikhan province.

สุภาดา ขุนณรงค์¹

Supada.khu.@mail.pbru.ac.th,supada7215@hotmail.com

0865267317,032-708618

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความตระหนักของเด็กและเยาวชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยด้วยการเรียนรู้ตามแนวคิด STSE approach ตำบลคลองวาฬ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เกิดความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามแนวคิด STSE Approach 2) เพื่อสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอย มีวิธีการดำเนินการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาความตระหนักของเยาวชนในชุมชนต่อปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด STSE Approach กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 – มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 65 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อเสริมสร้างความตระหนักด้านการจัดการขยะมูลฝอย 2) แบบวัดความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเด็กและเยาวชน ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายได้แก่ การสังเกตในระหว่างการจัดกิจกรรมการสัมภาษณ์กลุ่ม แบบวัดความตระหนักการสะท้อนคิดและศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Induction analysis) คือ การตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น ผลการวิจัยพบว่า ความตระหนักของเด็กและเยาวชนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมไม่แตกต่างกัน แต่ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญคือลำดับความสนใจในประเด็นขยะมูลฝอยของเด็กและเยาวชน ควรเป็นประเด็นที่ใกล้ตัวเด็กและเยาวชนและเห็นผลกระทบอย่างชัดเจนและบูรณาการกับการเรียนการสอนเพื่อร่วมมือกับชุมชนแก้ปัญหา

คำสำคัญ: ความตระหนัก ขยะมูลฝอย STSE Approach

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาดา ขุนณรงค์ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Abstract

The research aims on developing childrens' awareness in solid waste management through STSE approach Klongwan sub district Prachuapkhirikhan province were to : 1) study the awareness of children to waste management by using STSE approach concept. 2) to synthesized the best practice to developed childrens' awareness. The research methodology was ran as experimental research with STSE approach concept. The sampling group was the students grade 4-6 in primary school and grade 4-6 in secondary school with total number of 65 students. All sampling group were selected by purposive sampling. The data collection was collected by using questionnaires, observation, interviewed and activity reflection from children. The data analysis was done by inductive analysis with quantitative data. The research found the childrens' awareness have no difference between before and after learning activity that used STSE approach concept. In the another, the important issues that student have interesting in was waste separation, waste minimization and do not using plastic bag.

Keywords : Awareness solid waste STSE

ความเป็นมาของปัญหา

ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเนื่องจากพื้นที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยมีจำกัด และการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มากขึ้นทำให้ขยะมูลฝอยมีปริมาณมากขึ้นตามไปด้วย การใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีถึงแม้จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ แต่ไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ถ้าหากปริมาณขยะมูลฝอยลดลงการพึ่งพาเทคโนโลยีในการกำจัดขยะมูลฝอยจะลดลงและเสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดลดลง การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องพร้อมทั้งสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นแก่บุคคลเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ยั่งยืนมากกว่า ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงได้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนตนเองและให้เด็กและเยาวชนระดมความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมมาพัฒนาเป็นโครงการเพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนตนเองต่อไป โดยตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ถูกคัดเลือกให้เป็นพื้นที่นำร่องในการนำเด็กและเยาวชนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษามาพัฒนาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประเด็นปัญหาทางด้านสังคม (STSE) มาเป็นประเด็นหลักในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เกิดความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามแนวคิด STSE Approach
2. เพื่อสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย
การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาความตระหนักของเยาวชนในชุมชนต่อปัญหาการ

จัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด STSE Approach

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ศึกษาได้แก่ เด็กและเยาวชนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลคลองวาฬ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 – 6 จำนวน 65 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือในการศึกษา ได้แก่

- 1 แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อเสริมสร้างความตระหนักด้านการจัดการขยะมูลฝอย

- 2 แบบวัดความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเด็กและเยาวชน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายได้แก่ การสังเกตในระหว่างการจัดกิจกรรมการสัมภาษณ์กลุ่มแบบวัดความตระหนักการสะท้อนคิดและศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยผู้ร่วมในการวิจัยคือเยาวชนซึ่งได้แสดงออกถึงความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะผ่านการเขียนแผนการแก้ปัญหา การทำใบกิจกรรม รวมทั้งการอภิปรายในระหว่างการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มซึ่งวิธีการเหล่านี้จะช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดของเยาวชนรวมถึงการแสดงออกถึงพฤติกรรมของเยาวชนด้วย ทำการบันทึกข้อมูลและอธิบายออกมาด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analysis)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Induction analysis) คือการตีความ สร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่ปรากฏหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น เช่น พฤติกรรมในขณะร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน การตอบคำถามเป็นต้น จากนั้นนำมารวมกันเป็นหมวดหมู่แล้วสร้างความสัมพันธ์ของวิธีการแก้ปัญหาไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อา

สัปดาห์ที่เป็นหัวใจสำคัญจะทำให้เกิดการลดทอนข้อมูลให้เหลือคุณลักษณะร่วม (Creswell, 2007) แล้วนำไปสร้างข้อสรุปของความตระหนักร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณจากการวิเคราะห์แบบวัด

ผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลทั่วไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษาและประสบการณ์ของเด็กและเยาวชน แสดงผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.1

4.2 ความตระหนักของเด็กและเยาวชน

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เกิดความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามแนวคิด STSE Approach ได้ผลดังนี้

(1) ความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเด็กและเยาวชนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยแบบวัดความตระหนักพบว่า ร้อยละ 89.25 เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน แต่ในส่วนของความตระหนักพบว่าอยู่ในระดับปานกลางและประเด็นที่พบมากที่สุดคือการทิ้งขยะรวมกันทุกประเภท รองลงมาได้แก่ มักใช้กล่องโฟมหรือพลาสติกใส่อาหาร และไม่นิยมนำถุงผ้ามาใช้สิ่งของ

(2) ความตระหนักของเด็กและเยาวชนภายหลังการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด STSE Approach พบว่าโดยภาพรวมเด็กและเยาวชนมีความตระหนักอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.39, S.D. = 0.57) และประเด็นที่เด็กและเยาวชนสนใจมากที่สุดคือการใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติกจะสามารถช่วยลดปริมาณขยะได้จำนวนมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 1.80) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ดีคือการเผา ($\bar{X}$ = 2.04, S.D. = 1.16) (ตารางที่ 4.2)

จากข้อมูลเชิงปริมาณดังตารางที่ 4.2 เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด STSE ที่เด็กและเยาวชนสะท้อนออกมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ตั้งคำถามว่า “เราจะทำอย่างไรเพื่อให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนหรือประเทศเราบ้าง” พบว่าเด็กและเยาวชนมีความสนใจประเด็นทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ

ขยะมูลฝอย 3 ประเด็นหลักคือ 1. การคัดแยกขยะมูลฝอยจำนวน 34 คน หรือร้อยละ 52.30 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณที่เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ จำนวน 30 คน ร้อยละ 46.2 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าควรแยกประเภทขยะก่อนนำไปทิ้ง

2. การกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีการที่หลากหลายที่เด็กและเยาวชนได้เสนอในระหว่างการจัดกิจกรรม จำนวน 19 คน หรือ ร้อยละ 29.23 ได้แก่ วิธีการบอกให้ผู้ใหญ่บ้านช่วยกันรณรงค์เรื่องขยะมูลฝอย ให้พ่อแม่ไปบอก อบต.

3. ประเด็นอื่นๆ อีก จำนวน 12 คน หรือร้อยละ 18.46 ได้แก่ ให้คนในชุมชนลดปริมาณการทิ้งขยะมูลฝอยซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณที่เด็กและเยาวชนจำนวน 29 คน หรือร้อยละ 44.6 เห็นด้วยอย่างยิ่งที่ทุกคนต้องช่วยกันลดการใช้สิ่งของสิ้นเปลือง เช่น เพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง เช่น พลาสติกเพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง การลงโทษผู้ทิ้งขยะมูลฝอย การติดป้ายเตือน

4.3 การสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีเพื่อการสร้างความตระหนัก

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอย ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้และสังเคราะห์ผลการวิจัยออกมาเป็นแนวปฏิบัติที่ดีดังนี้

จากการดำเนินการวิจัยพบว่าประเด็นทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมที่เน้นทางด้านสิ่งแวดล้อมที่นำมาเป็นประเด็นหลักในการสร้างความตระหนักควรมีแนวปฏิบัติที่ดีดังนี้

1. ควรเป็นประเด็นที่ใกล้ตัวเด็กและเยาวชนและเห็นผลกระทบอย่างชัดเจน

2. เป็นประเด็นที่ครูผู้สอนสามารถนำเอาหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่สอนอยู่ในห้องเรียนอยู่แล้วมาอธิบายเพื่อเป็นการบูรณาการทั้งการเรียนการสอนและการร่วมมือกันแก้ปัญหาพร้อมกับชุมชนเพื่อให้กิจกรรมที่ผู้วิจัยดำเนินการนี้นำไปใช้ได้โดยครูประจำการ

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผู้ร่วมกิจกรรมที่มีกลุ่มอายุหลากหลาย สามารถช่วยทำให้การแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมจะได้ความคิดที่หลากหลายเนื่องจากช่วงอายุมีผลต่อ

การเคยได้รับประสบการณ์และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์จากที่อื่นได้

อภิปรายผล

1. ความตระหนักของเด็กและเยาวชนก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ประเด็นที่ แตกต่างกันคือทำให้ความสำคัญของประเด็นความตระหนัก ที่เด็กและเยาวชนให้ความสำคัญ ซึ่งจากข้อค้นพบของ งานวิจัยพบว่าประเด็นที่เด็กและเยาวชนยังคงให้ความสำคัญ อย่างสม่ำเสมอคือการคัดแยกประเภทขยะมูลก่อนทิ้งและการ ใช้ถุงผ้า (ตารางที่ 4.3) ซึ่งทั้งสองประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ ผู้วิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนยังคงให้ความสำคัญทั้งก่อนและ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด STSE Approach ดังนั้นในประเด็นนี้จึงควรนำไปจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและ สามารถกำหนดเป็นประเด็นสาธารณะเพื่อการรณรงค์ได้ ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. ความตระหนักของเด็กและเยาวชนก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมไม่แตกต่างกัน แต่ประเด็นที่ต้องให้ ความสำคัญคือลำดับความสนใจในประเด็นขยะมูลฝอยของ เด็กและเยาวชน

2. การสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดี

2.1 ควรเป็นประเด็นที่ใกล้ตัวเด็กและเยาวชนและ เห็นผลกระทบอย่างชัดเจน

2.2 เป็นประเด็นที่ครูผู้สอนสามารถนำเอา หลักการทางวิทยาศาสตร์ที่สอนอยู่ในห้องเรียนอยู่แล้วมา อธิบายเพื่อเป็นการบูรณาการทั้งการเรียนการสอนและการ ร่วมมือกันแก้ปัญหาร่วมกับชุมชน

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผู้ร่วมกิจกรรมที่มี กลุ่มอายุหลากหลาย สามารถช่วยทำให้การแบ่งกลุ่มเพื่อทำ กิจกรรมจะได้ความคิดที่หลากหลายเนื่องจากช่วงอายุมีผลต่อ การเคยได้รับประสบการณ์และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์จากที่อื่นได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนำผลวิจัยนี้ไปใช้ในการ ตัดสินใจเพื่อกำหนดกิจกรรม โครงการเพื่อพัฒนาเด็กและ เยาวชนในด้านการจัดการขยะมูลฝอย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลหลังจาก ดำเนินกิจกรรมไปแล้วระยะหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

Creswell, J.W 2007. Qualitative Inquiry & Research Design : Choosing Among Five Approach. University of Nebraska. Lincoln.

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n= 65)	ร้อยละ	ลำดับที่
1. เพศ			
- ชาย	30	46.2	2
- หญิง	35	53.8	1
2. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา			
- ป.4-6	57	87.7	1
- ม.1-3	6	9.2	2
- ม.4-6	2	3.1	3
3. ประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย			
- เคยเข้าร่วมกิจกรรม	41	63.1	1
- ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	24	36.9	2

ตารางที่ 4.2 ภาพรวมความตระหนักของเด็กและเยาวชนภายหลังการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด STSE Approach

ความตระหนักของเด็กและเยาวชน	ระดับความตระหนัก			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติกจะสามารถช่วยลดปริมาณขยะได้จำนวนมาก	4.40	1.80	เห็นด้วยมากที่สุด	1
2. วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ดีคือการเผา	2.04	1.16	ไม่เห็นด้วย	10
3. การคัดแยกประเภทขยะก่อนทิ้งเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา มาก	2.66	1.17	เห็นด้วย	8
4. พลาสติกที่ไม่ใช้แล้วสามารถนำมาประดิษฐ์เป็น ของใช้ในบ้านได้	3.81	1.02	เห็นด้วยมาก	5
5. ทุกคนต้องช่วยกันลดการใช้สิ่งของสิ้นเปลือง เช่น พลาสติกเพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง	3.87	1.26	เห็นด้วยมาก	4
6. ขยะอันตรายหรือของเสียอันตรายควรกำจัดทิ้งด้วย การเผา	2.27	1.15	ไม่เห็นด้วย	9
7. ควรแยกประเภทขยะก่อนนำไปทิ้ง	3.93	1.21	เห็นด้วยมาก	3
8. การทิ้งขยะไม่เป็นที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม	3.32	1.45	เห็นด้วย	7
9. เพื่อเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมควรจัดให้มี เจ้าหน้าที่ในชุมชนคอยให้ความรู้เรื่องขยะมากขึ้น	3.63	1.19	เห็นด้วยมาก	6
10. ควรมีการศึกษาและประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจาก การใช้ประโยชน์ด้านการจัดการขยะเพื่อให้เกิดการ แก้ปัญหาอย่างยั่งยืน	4.01	1.23	เห็นด้วยมาก	2
รวม	3.39	0.57	มาก	

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบประเด็นหลักตามลำดับความตระหนักก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด STSE ของเด็ก และเยาวชนตำบลคลองวาฬ

ประเด็นความตระหนัก	ลำดับก่อนการจัดกิจกรรม	ประเด็นความตระหนัก	ลำดับหลังการจัดกิจกรรม
1. การทิ้งขยะรวมกันทุกประเภท	1	1.การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก	1
2. กล่องโฟมหรือพลาสติกใส่อาหาร	2	2.การศึกษาและประเมินผลกระทบทที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ด้านการจัดการขยะ	2
3. ไม่นิยมนำถุงผ้ามาใส่สิ่งของ	3	3.ควรวางแยกประเภทขยะก่อนนำไปทิ้ง	3
* ประเด็นที่เด็กและเยาวชนยังให้ความสำคัญคงเดิมทั้งก่อนและหลังจัดกิจกรรม	การคัดแยกประเภทขยะมูลก่อนทิ้งและการใช้ถุงผ้า		